

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ ПІК XXIX. ЧИСЛО 125. ДЖЕРСІ СІТІ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 31-ГО МАЯ, 1921. VOL. XXXIX. No. 125. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, MAY 31, 1921. THREE CENTS

СПРАВА ЛІГІ НАРОДІВ В КОНГРЕСІ.

СЕНАТ ДЕБАТУЄ НАД ПРИСТУПЕННЯМ ДО ОДНОЇ КОМІСІЇ ЛІГІ.

ВАШІНГТОН, 27. мая. — Сенатор Волш з Монтани вісний резолюцію, щоб попросити президента Гардінга установити американського представителя до комісії для розроблення, котру іменувала кілька місців тому наезд Ліга Народів.

Зі сего внесення вивалялося довга дискусія. Сенатор Волш обставив, що така участь Америки в комісії для розроблення не значилаби ште, що Америка признає Лігу Народів як міжнародну власть. Однак другі сенатори зняли цю становище. Межи иним сенатор Лодж виступив з короткою а острою промовою проти Ліги. Він заявив, що американський народ при останніх президьйальных виборах завивався проти участі Америки в Лізі Народів, що американський президент кілька разів завивався проти Ліги. У відповідь йому демократичні сенатори говорили, що американський народ пішов при останніх виборах за республіканцями не тому, що він стоїть проти демократичної заграничної політики, але з простої репції проти війни.

При голосуванні внесенне Волша відкинуто великою більшістю. За внесеннею голосувало 22 демократів, проти 39 республіканців та 3 демократи.

СТРАЙК МОРЯКІВ НАБЛИЖАЄТЬСЯ ДО КІНЦЯ.

ВАШІНГТОН, 27. мая. — Межи адміралом Бенсоном, головою федеральної корабельної влади, та представителями ліні корабельних машиністів прийшло уже до згоди в справі страйку.

Перед згодою адмірал відбув конференції з секретарем (міністром) праці Дейвсом та президентом Гардінгом. Як і точки сего згоди, ште не оголошено публічно, але догадується загалом, що моряки згодилися на 15-процентну знижку своєї зарплати, а зате вимогли на корабельній раді якусь заплату за овертайм та працю усяляк праці. Угода прийде тепер під обряди юній, які мають постановити, як потвердити її, чи відкинути.

НА ПРИКАЗ ПРЕЗИДЕНТА КОНФІСКУЮТЬ МІЛІОНОВИЙ МАЄТОК ДЕЗЕРТИРА.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 27. мая. — На особисте припорученне президента Гардінга полковник Милер, опікуч чужинських маєток на основі закону проти зносин з ворогом, забрав на американський уряд увесь маєток Гровера С. Берлола, котрий утік перед військом зматком і тепер нахочиться в Німеччині.

Американський уряд стану на становищі, що дезертир не має прав американського горожанства. Щоби дістати свій маєток назад, він буде мусів прийти до Злучених Держав та доказати, що він є власником. Але зараз, як він стане ногою на американську землю, він буде арештований і буде посаджений в тюрму, щоби відсидіти 3-літню в'язницю за дезерство з війська.

Мати Берлола дістала від уряду три дні на предложенне докладного списку свого маєтку. Доки не виготовить сего "списку, ште може рушити ні одного цента з маєтку. Маєток дезертира обчислюється на яких 850 тисяч доларів. Своім корком уряд хоче довести до того, щоби Берлола примусити вернутися до Злучених Держав або, коли він не верне, примусити його працювати на жите.

СУДДЯ ВІДКИДАЄ ДОМАГАННЄ НОВОЇ РОЗПРАВИ ДЛЯ МУНЕА.

СЕН ФРАНЦИСКО, 27. мая. — Вищий суд відакнув нині домаганне адвокатів Томи С. Мунєа, засудженого на доживотну в'язницю за бомбовий вибух на вулицях міста, котрий жадав, щоби суд заривав нову розправу в тій справі, бо вишій на яку нові факти.

Се значить, що одним способом для визволення Мунєа линається його удаклявлення губернатору Стівєна, котрий, однак, має бути неприхильно настроєний до того подомування.

Найцікавіше було те, що суддя, видаючи ореченне в справі відтворення напово справу завивав, що нові докази повинні вистачити на отворенне справу, але його руки звязані, бо закон не позволяє йому на такі річі.

РЕЗОЛЮЦІЯ В СПРАВІ МІНГО ПРИХОДИТЬ ПІД ОБРАДИ СЕГО ТИЖНЯ.

ВАШІНГТОН, 27. мая. — Сенатовий комітет для виховання і праці прийняв прихильно резолюцію сенатора Джансона в справі розсадження умов в страйковій округі в Мінго; справа буде посаджена під обряди повної палати на другий тиждень.

ЖІНОЧІ СІБЗОИ ЗДЕРЖУЮТЬ РОЗПРАВУ.

Перед судом в Бриджджорт, Коннектикат, почалася розправа проти пані Нот, котрої прокуратори обжаловув; ште вона брала участь зі своім лобком Вейдом в убивстві свого мужа. Злочин поповнено в дуже жорстокій спосіб; убийники ужили до убивства ласка і револьєра. Злочин не відкрито через довгий час. Як винюючий злочини був поставлений кількя місців тому любовник пані Нот, молодий мушкетер Вейд. Суд засудив його на смерть, і перелосцального тижня, його повішено. На першій дні розправи обжалювана звилла, його пошито. Але першій дні розправи обжалювана звилла, його пошито. Але першій дні розправи обжалювана звилла, його пошито.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Нинішнє число "Свобода" виходить з числом 31-го мая з причини що датою понеділковою на 30-го мая не появиться ізза американського свято "Декларейшен Дей".

МІСТО ВІДПОВІДАЄ ЗА НЕБЕЗПЕЧЕНЬСТВО ДЛЯ СВОІХ МЕШКАНЦІВ.

Перед найвисшим судом в місті Шікаго розобрано справу Мурирки пані Ади Доєр, котра позивала місто Шікаго за відшкодування за смерть її мужа, котрий погіб підчас расових заворушень в липни 1919. року. Підчас свиста показалося, що у мейора міста Томсона звивався депутатія Мурирки, домагаючися охорони перед нападомом на них тоді заспокоити депутатія, запевняючи її, що поліція дасть їй достаточну охорону. Мимо сего обіцянки мейора поліція не потривала охоронити мужа позовниці, котрий погіб, вбитий товпою в хвилі, як входить до скардаря на наступний день по мейоровим запевненню.

Лавя присяжних признала, що місто Шікаго має заплатити їй жини убитого Мурирки 2,300 доларів відшкодування. Сей засуд тм замінитий, що ціла лавя присяжних судів складалася домагаючи з більш людий.

НЕБЕЗПЕЧНО НАВІТЬ ДИВТИСЯ, ЯК УРЯДНИКИ ВИЛІВАНЮТЬ "САМОГОНКУ".

Коло Рінгсфорда, в стеїтї Кентакі, родиним краю всякої "самогонки", урядники заарештували двох людий, як вилівають горівку. Один з везучих горівку дався арештувати без опоры, а другий почав утікати; урядники стріляли за ним, і постріляли його смертельно, так що він левдо чи вилежаться з ран.

На тім клопінті урядники не скінчилися. Ледаво доставили обох арештованих до міста Болінг Грін, одного до шпиталю, другого до тюрми, стали нищити горівку. Почали її вилити в наичин, в котрих вона везлася на возі, у канал. Звичайно, коло них зібралася велика товпа народа, щоби приглядатися до урядованню. Один чоловік з товпи скрутив свисток паперу, запалив його сірником і кинув у плувничу в канал напиком. В одній хвилі весь вулиця станула в огни. Огонь скороенько біг вулицю, але добіг до наичин. Тут наступив вибух, розорвавши наичиня та розбризкуючи горіую горівку на всі сторони. Горіюка впала на багато ціваних, щоби приглядатися сцені. Шестеро людий бігло попарних так тяжко, що їх треба було відвиставити до шпиталю. Межи ними є охорончий прокуратор.

ПРОЦЕС ПРОТИ О. ЮРІКА.

Процес проти о. д-ра Степана Юрїка має початися 18. цинтя у Львові. Одначе через те, що о. Юрїк наслідком звужання, яких завнав у тюрмі, є важко хорий, процес не міг в означений дні відбутис. Термін назначено процес на 30. мая.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ "СВОБОДА".

ПОМЕР ЗАСИПАНИЙ В КЕРНИЦІ

(Віа власного кореспондента).
На фармі Йосифа Новака, у Вест-Орендж коло Ньюарку, Н. Дж., засипав на смерть Михайла Корженювського з Ньюарку, Н. Дж., в керниці 50 фрітв глибокій.

Від кожного часу вода керниці не була чиста і Йосиф Новак, властитель фарми постановив вичерпати воду та вичистити керниці. В тій праці взявся йому помагати Михайло Корженювський, котрий пробував дома дїяти безобрітця. В п'ятницю, дня 27. с. м., коло 12-ої години вполудне Корженювський, спустивши драбину в керниці, поліз перший а за ним і Новак. Нараз посланалося з боку праці каміньчик, а затим і ціла керниця засипалася, прикривши Корженювського цілком і Новака майже в повн. Новака витягнуло і він по двох годинах прийшов до живого до себе. Покинуто робітничка з поблажкою камінем, котрі звивали спішно до праці. До посліпку спонукував їх ще й голос жіночого підкаміння в керниці Корженювського.

Перед 5-тої годиною під вечір в останній раз відзивався засипаний, просич щоб його добуто, бо вода піднісється і доходить до грудий. О п'ятій годині, коли вже була повна надія добути нещасливця, обсіпалася береги вдруге і виступила вода. Покинуто огнєву сторожу; притягнуто речі помини, з котрих дві показались до нічого. Аж третью зачатю витягати воду, причім двоє робітників працювало в керниці. Добули вже трупа о 12-тій годині вночі.

Жена покойного Корженювського вичитала у вечірніх часописи про що страшно пригоду свого мужа; прибула на місце події і з рознукою ломила руки. Поліція вивезла її до дому.

Властитель фарми Новак і погубийши Корженювський Поляки. Жинка покойного в Україні; линалася вдовою і знятеро дрібними діточками.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО БЮРО ГОРОЖАНСТВА.

Ше один закон для імігрантів і чужинців в Америці готувиться в Конгресі Злучених Держав. Проєкт того нового закону, ште має називатися "Законом про Горожанське Вихованне", зазданий і внесенний на тепершню сесію американського парламенту депутатом Джансоном (з стеїту Вашингтон), поки що передадо в Комісію для Іміграції і Натуралізації, звідки він вже скоро перейде під наради й ухваля о добу зібрань Конгресу.

"Бил" Джансона має "реорганізувати і змінити назву теперішнього Бюра Натуралізації в Департаменті Праці і староїти на його місце Бюро Горожанства", котре перейме теперішній функції натуралізаційного бюра, та разом з тим дістане ще дуже широкі повноважї, охорону і краще економічне розміщення та пристосованне нашого чужорядного населення" (provide for the guidance, protection, and better economic distribution and adjustment of our alien population).

Ті загальні повноважї законпроєкт Джансона очеркує точніше окремими постановами, ште до діяльності майбутнього Бюра Горожанства. Важніші параграфи — подмаємо їх в виривках, та в дослівнім перекладі такі:

Бюро Горожанства має дбати про навчанне англійської мови та горожанське образованне усіх чужинців у віці поперех чотирнадцяти літ, що ходять на курси влаштовані для них в публичних школах або горожанськими, провітними та громадськими організаціями і для того заповнити собі поміч з боку тих організацій. Має поширювати пізнанне установ американського правительства, таким способом щоби зміцнити прихильність і лояльність для тих установ. Має збирати статистичні дані про чужорядне населенне в Америці. Має старатися, щоби воно мало добру нагоду для освіти в публичних школах, в своїх робітнях і дома. Щоб чужинці приїздяючи в Америку не мали клопотів через незнанне американських законів, звичаїв і життя, Бюро Горожанства має стрічати їх вже при самім приїзді в Америку та звертати їх увагу на потребування англійської мови та розуміння тутешнього життя, звичаїв і установ. Для інформовання їх і для подра в усіх особистих справах з якими вони стрічаються на вступі в Америку, Бюро Горожанства має удержувати своїх урядників, переводчиків і писарів. Має дбати, щоби стеїтї та міста навчати чужинців і неграмотних Американців читати, писати й говорити по англійськи, розуміти і шити установи Злучених Держав та гігієну життя і дбати про здоров'я. Врешті старатися, щоби в стеїтах завведено примусово навчанне дітей від семи до чотирнадцяти літ та шкільну науку що наймнше на протяжі 24 тижнів в році.

В дальніх параграфах законпроєкт Джансона вводить обовязкову реєстрацію імігрантів в Америці. А саме постановляє, що "доби уряд мї добути про соціальний і економічний добродут" американських імігрантів, кождий чужинцевий, що є тепер в Америці, і ті чужинцевий, що приде, має обовязково, значить записати в уряді. Урядами для такої реєстрації будуть публичні школи, названі в кождім повіті чи громаді Бюром Горожанства, котре має мати загалі нагляд і контролю над цією реєстрацією. Приїздяючи в Америку чужинці повинні записуватися до трійцяти днів по приїзді, арештово всі мусять реєструватися що року, найдалі до марта 31, починаючи з 1. сінця 1922.

В реєстри записується імя людини, час і місце прибуття в Америку, заняття, пол, вік, расу, національність, грамотність, знанне англійської та інших мов; чи жонатий або замужна, та імена, вік і місце побуту дітей. Чоловік має реєструвати жінку, батько чи матиєвадо малолітних дітей. Кождий, хто реєструється, має дістати поштівку (цертифікат).

При реєструванні чужинцевий має заплатити таксу — два долари. З тих реєстраційних о платять бути покриті коштів реєстрації, а решта грошей має бути ужита на влаштованне по школах курсів для дорослих та підляти учителів.

Коли хто не реєструється то шкідливий урядник може стягнути до себе через суд двацять п'ять доларів як довг державі і судової кошти.

Розуміється, всі ті постанови будуть обовязувати аж тоді, як би Джансона буде прийнятий Конгресом і стане законом.

ПРОТИ-БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ ВЛАДИВОСТОК.

ПРОТИ-БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ ВЛАДИВОСТОК. РОСИЙСЬКІ ПРОТИ-БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ ВЛАДИВОСТОК, НІКОЛЬСК, РАЗДІЛЬНОЄ І ПОКРОВСКУ НА СІБІРІ. НАД ТИХИМ ОКЕАНОМ. — ПРОГОЛОСИЛИ СВОЄ ТИЧАСОВЕ РОСИЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО І ВИСИЛИЛИ ПРАПОРИ ДАВНЬОЇ РОСІЇ.

ТОКІО, столиця Японії, 27. мая. — Російські проти-большевицькі війська, що давніше були під проводом покойного вже генерала Каппеля, котрий командував за Колчака, заняли сьогодні часть Владивостока.

Приходо російських військ до Владивостока сподівалися, як вони заняли буди 21. мая с. р. недалеко місто Нікольск. Частина владистовської міліції перейшла на сторону російських проти-большевицьких військ, а решта втікла.

Членів народного зібрання арештовано, але пізніше їх випушено.

Кореспондент тутешньої газети, "Ніч Ніч Шімбун" доносить з Владивостока, що проти-большевицькі війська залили улиці міста та з'їзять улітчим. Війська заняли залізничну станцію і други будинки. Скелени в місті зачнені.

Не-соціалістичні партії проголосили тамчасове російське правительтво.

Проти-большевицькі війська заняли також міста Раздольноє і Покровка.

Всюди повівають прапори давньої Росії.

Японські війська у Владивостоці не мішають до боротьби, зберігаючи нейтральність.

ПОРАЖЕННЕ БОЛЬШЕВИКІВ НА ЗАХІДНІЙ СІБІРІ.

КОПЕНГАГА, столиця Данії, 27. мая. — Денежа з Гельсінґфорса, столиці Фінляндії, доносить, що большевицькі війська потерпели тяжке поразженне в Омську й уступили до Заєтуста в Уральських горах.

Повстанчий рух шириться. Большевики опорожнюють Екатеринбург.

ПАН КОРФАНТИ ЩЕ ДІЛІ ВОЛОС.

ЛОНДОН, 27. мая. — "Повстанті" пан Корфанти воюють далі проти Німци. Підчас нападу Поляків на Німци коло Гросштайн полки 100 людий з обох сторін. Німци відібрали від Поляків 14 машинювок крієві.

Поляки висадили у воздух в Розенберг стацію і други будинки. Аліантські представники перенеслися з Розенберга до Опелья.

ЕСТОНЦІ, ЛИТВИ І ЛИТОВЦІ КАЖУТЬ, ЩО ПО УПАДКУ БОЛЬШЕВИКІВ В РОСІЇ ГРИДЬЕ ДОВГА АНАРХІЯ.

РИГА, столиця Латвії, 27. мая. — Знанці російських відносин з Латвії, Естонії і Литви, держава, котрі мають свої дипломатичні місці в Москві, запевняють, що по упадку большевицького приїде в Росії розлад і анархія, яка не скінчиться скоро, але тривати-ме цілі десятки літ.

Вони кажуть, що мрія про одну єдину Росію є не можлива до здійснення. По упадку большевицького вирине, кажуць, боротьба національностей, яка може тривати дуже довго. Деякі кажуть, що та боротьба тривати-ме 150 літ, а інші запевняють, що скінчиться за 50 літ. Поодинокі національності, кажуць ті знові, будуть відиратися від Росії і творити окремі держави, а шойно по довшому часі може прийти до об'єднання між ними в свободну федерацію.

Представники урядів Естонії, Латвії і Литви кажуть, що ясний недогоди сего Інованне незалежності їх держав вони очисили значні поступи на всіх полях, та ште решта Росії, яка тепер є під большевицьким панованнем, могла би діяти до сего степені поступу шойно по довгих роках праці.

БРИТІЙСЬКІ ВІЙСКА ПРИМВУВАЮТЬ НА ГОРІШНИ ШЛЕСК.

БЕРЛІН, 27. мая. Перші відділи британських військ вже прибули до Опелья обити контроль над Горішнім Шлеском. Протягом 24 годни 4 британські батальони переїде шлеську границю й утворити свою головну квартиру в околицях, заняних тепер повстанцями.

Війська не прийшли вести переговори з польськими "повстанцями", але усунути їх і заняти Горішній Шлеск.

Бритійці вважають, що їх погаву науршено на Горішньому Шлеску і тому хотять рішучими кроками її тепер повернути.

РОБИТНИКИ В ПЕТРОГРАДІ ДОМАГАНЮТЬСЯ УСТУПЛЕННЯ БОЛЬШЕВИКІВ ВІД ВЛАДИ.

КОПЕНГАГА, столиця Данії, 26. мая. — Телеграма з Гельсінґфорса, столиці Фінляндії, доносить, що робітники в Петрограді домагаються, ште правительтво передадо в руки представників всіх політичних партій.

Тепер в Петрограді 20,000 робітників страйкує. Електровні і водопроводні мережі большевицьких машинювими крісами, боючися кождої хвилі революції.

Фінляндський газети остерегають своє правительтво щоби пильнувало границі, коань в Петрограді повстанств переворот.

РОСИЙСЬКІ РОБИТНИЧІ ЮНІ ЗА ЧАСТИННИЙ ПОВОРОТОМ РОСІЇ ДО КАПІТАЛІЗМУ.

РИГА, столиця Латвії, 28. мая. — На всеросійському конгресі робітничих юній, який шойно закінчився в Москві, Ленін освяснюа допну будучи. Пришито всі його предложення реформ, які означують частинний поворот до капіталістичних установ.

